СТАНОВИЩЕ

ОТ СЪВЕТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО,

КОНСУЛТАТИВЕН ОРГАН КЪМ МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ОТНОСНО

Проект на Закон за допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел

Публикуван на Портала за обществени консултации

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

Съветът за развитие на гражданското общество (СРГО) е създаден на основание чл. 4, ал. 3 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) и, съобразно правомощията му по чл. 4, ал. 4, т. 1 от ЗЮЛНЦ, изразява своето становище по:

Проект на Закон за допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗД на ЗЮЛНЦ).

Публикуван на Портала за обществени консултации

Съгласно мотивите към ЗД на ЗЮЛНЦ, с него се цели:

- приключване на процеса по преregистрация и вписване на всички юридически лица

с нестопанска цел в единния електронен регистър, воден от Агенцията по вписванията;

- регламентиране на правните последици по отношение на ЮЛНЦ, които не са

извършили преregистрация в срок;

- защита на всички участници в гражданския оборот и на обществения интерес

С настоящото становище СРГО **подкрепя** така предложения законопроект като необходим и изпълняващ целите си със следните мотиви:

Гаранции за защита свободата на сдружаване

С промени в ЗЮЛНЦ от 2016 г. започна т. нар. регистърна реформа, съгласно която окръжният съд по седалище на ЮЛНЦ беше заменен с Агенция по вписванията като компетентен орган за регистрация на сдружения, фондации, клонове на чуждестранни ЮЛНЦ и народни читалища. За да се изпълни реформата, беше предвиден срок, в който ЮЛНЦ да заявят своята преregистрация. Този срок бе удължен веднъж с приети през 2020 г. промени в § 25. ал (1) ЗЮЛНЦ до 31.12.2022 г. Въпреки изтичането на срока в мотивите на настоящия ЗД на ЗЮЛНЦ се констатира,

че към 01.12.2024 все още има 28 205 непререгистрирани ЮЛНЦ като ЗЮЛНЦ не предвижда изрично правни последици за тези лица.

С оглед съществената разлика между правната същност на търговските дружества, чрез които гражданите упражняват правото си на свободна стопанска инициатива (чл. 19 КРБ), и ЮЛНЦ, чрез които гражданите упражняват правото си на сдружаване (чл. 12 КРБ и чл. 11 ЕКПЧ), е неприложим подходът за *ex lege* прекратяване на непререгистрираните ЮЛНЦ по аналогия на регистърната реформа, която бе осъществена по отношение на търговците.

Правото на сдружаване е основно лично право. Възможността то да бъде осъществено свободно е част от правовата държава и е необходимо за едно демократично общество. Единствените възможни ограничения на правото на сдружаване са изчерпателно изброени в чл. 11, ал. 2 от ЕКПЧ – „в интерес на националната или обществената сигурност, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала или на правата и свободите на другите“. Записаните в член 11 изключения трябва да се тълкуват стриктно. Дори и в случаите, когато правото се ограничава на основание на някоя от хипотезите, изброени по-горе, Европейският съд за правата на човека прилага тест за пропорционалност - дали предвидените мерки за постигане на легитимната цел засягат във възможно най – ниска степен правата на гражданите.

За тази цел:

- Трябва последиците от липса на преререгистрация включително и тези, свързани с имуществени правоотношения, да са изрично предвидени в закон – именно това цели настоящия ЗД на ЗЮЛНЦ и по-конкретно чрез предложените чрез § 25а. разпоредби, според която се изяснява какъв ще бъде правният статут на непререгистрираните се ЮЛНЦ, както и в § 25б и следващи по отношение на процеса на ликвидация.
- Да се предвиди достатъчно дълъг срок за преререгистрацията, след който да настъпят негативните за юридическите лица последици на прекратяване и впоследствие заличаване – също изпълнено условие от настоящия ЗД на ЗЮЛНЦ чрез предвиждане на срок до 2027 г. за преререгистрация, след който непререгистрираните ЮЛНЦ ще се считат с „прекратена дейност“.
- Предвидените мерки да са пропорционални – това условие също считаме за изпълнено от предложения ЗД на ЗЮЛНЦ с оглед предложените правила, включително и тези за ликвидация на непререгистрирани ЮЛНЦ, които не натоварват с необосновани финансови задължения сдружилите се граждани, както и не налагат прекомерни административни задължения и/или санкции.

В тази връзка, Съветът за развитие на гражданското общество подкрепя предложените промени в ЗЮЛНЦ, чиято цел е да бъде завършена регистърната реформа и да се осигури правна сигурност чрез регламентиране на последиците от липсата на преререгистрация, както и защита всички участници в гражданския оборот и на обществения интерес при условия съвместими с гаранциите за свободата на сдружаване.

В заключение, за да бъде ясно правилото, което се въвежда и за да бъдат реални гаранциите за свободата на сдружаване, следва да се предвиди и уведомяване на непререгистрираните ЮЛНЦ за последиците от неспазването на ясно формулирания като преклузивен срок в предложения ЗД на ЗЮЛНЦ. За изпълнение на тази цел предлагаме текстът на § 25з да гласи:

В предвидения в 25а. ал. (1) срок Министерство на правосъдието съвместно с Агенцията по вписвания организира предоставянето на ясна, точна и своевременна информация на непререгистрираните ЮЛНЦ за необходимите действия за осъществяване на

пререгистрацията както и за последиците за непререгистрираните ЮЛНЦ след изтичане на предвидения срок

И настоящият § 25з да стане § 25и.

Членове на Съвета за развитие на гражданското общество:

Български център за нестопанско право

Фондация „Заедно в час“;

Сдружение „Български дарителски форум“;

Сдружение „Български Хелзинкски комитет“;

Фондация „Работилница за граждански инициативи“;

Сдружение „Асоциация на европейските журналисти-България“;

Фондация „Антикорупционен фонд“;

Българска фондация биоразнообразие;

Сдружение „Национален младежки форум“;

Сдружение „Форум гражданско участие“;

Фондация „Български фонд за жените“;

Сдружение „Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе;“

Фондация „Карин дом“;

Фондация „За нашите деца“.